

OBRAZLOŽENJE

UZ PRAVILNIK O STICANJU STATUSA KVALIFIKOVANOG KUPCA

Regulatorna komisija za električnu energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: FERK) ovim obrazloženjem objašnjava pravnu i činjeničnu osnovu za donošenje Pravilnika o sticanju statusa kvalifikovanog kupca (u daljnjem tekstu: Pravilnik). Obrazloženje je sačinjeno da bi se omogućilo javnosti razumijevanje pravne osnove koju FERK mora uvažavati u postupku donošenja općih akata kojima se, na temelju zakonskog ovlaštenja, na opći način uređuju pravni odnosi u cilju razrađivanja i primjene pojedinih zakonskih odredbi. Obrazloženje takođe objašnjava kako je FERK nastojao kreirati pravilnik, koji će obezbijediti otvoren, transparentan i efikasan proces regulisanja odnosa na tržištu električnom energijom, a prije svega precizirati način sticanja statusa kvalifikovanog kupca.

PRAVNA OSNOVA

Zakon o električnoj energiji („Službene novine FBiH“ broj 41/02, 24/05 i 38/05), Statut Regulatorne komisije za električnu energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj 13/04), Poslovnik o radu FERK-a („Službene novine FBiH“ broj 59/04), Pravilnik za izdavanje dozvola-licenci („Službene novine FBiH“ broj 29/05), Ugovor o uspostavi energetske zajednice (Službeni glasnik BiH_Međunarodni ugovori“ broj 9/06), Odluka Državne regulatorne komisije za električnu energiju (u daljnjem tekstu: DERK) o obimu, uslovima i vremenskom rasporedu otvaranja tržišta električne energije u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“ broj 48/06), Odluka Državne regulatorne komisije za električnu energiju-DERK o uspostavi pojednostavljene procedure izdavanja licence za međunarodnu trgovinu za podnosioca zahtjeva u statusu kvalifikovanog kupca

Radi ostvarenja ciljeva određenih Zakonom o električnoj energiji (u daljnjem tekstu: Zakon), osnovan je FERK čije su nadležnosti u izvršavanju njegovih ovlaštenja i dužnosti propisane članovima 14. i 15. Zakona. Članom 14. Zakona propisano je da FERK vrši nadzor i regulisanje odnosa između proizvodnje, distribucije i kupaca električne energije uključivši i trgovce električne energije, a članom 15. Zakona da na osnovama koje propiše DERK reguliše tržište električne energije na način da osigura transparentne i jednakopravne odnose svih sudionika. Članom 42. Zakona propisano je da kada proizvođač i kvalifikovani kupac namjeravaju sklopiti ugovor o isporuci, odnosno snabdijevanju električnom energijom, a nisu mogli dobiti pristup mreži, mogu izgraditi direktan vod, uz prethodno pribavljenu suglasnost FERK-a. Članom 48. Zakona određeno

je da se status kvalifikovanog kupca stiče u skladu sa zakonima i propisima koji će, u skladu sa Zakonom o prenosu električne energije, regulatoru i operatoru sistema Bosne i Hercegovine definisati obim, uslove i vremenski raspored otvaranja tržišta, dok je članom 49. Zakona određeno da kvalifikovani kupac može slobodno izabrati dobavljača električne energije. Istim člankom Zakona je propisano da je kvalifikovani kupac obavezan od Nezavisnog operatora, odnosno Operatora distribucije, pribaviti elektroenergetsku saglasnost za priključak na mrežu, a nabavka električne energije za kvalifikovanog kupca može biti iz uvoza posredstvom tržišnog posrednika ili zastupnika ili iz domaćeg sistema snabdjevanja. Članom 78. stav (8) regulisano je da imaoc dozvole drugog reda ovlašten obustaviti isporuku električne energije kupcima koji ne plaćaju svoje obaveze povodom tih isporuka. U skladu sa članom 86. stav (4) Zakona FERK priprema provedbene propise u skladu sa gore navedenim ovlastima.

Statutom Regulatorne komisije za električnu energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Statut) određeni su poslovi iz nadležnosti FERK-a i aktivnosti u vezi sa istima, dok je članom 37. stav (1) Poslovnika o radu Regulatorne komisije za električnu energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Poslovnik) određeno da FERK pravilnikom bliže razrađuje zakonske propise u okviru nadležnosti i ovlaštenja koja su zakonima data FERK-u, kao i pitanja unutrašnje organizacije i rada FERK-a.

Pravilnikom za izdavanje dozvola-licenci u članu 4. FERK je rezervnog snabdjevača definisao kao snabdjevača kojeg FERK na nediskriminirajući i transparentan način odredi za preuzimanje obaveze snabdjevanja električnom energijom određene grupe kupaca, u slučaju kada primarni snabdjevač neispunjava ugovorne obveze i prestane vršiti snabdjevanje električnom energijom te grupe kupaca.

Ugovorom o uspostavi energetske zajednice Evropska zajednica s jedne strane i Republika Albanija, Republika Bugarska, Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska, Bivša jugoslovenska Republika Makedonija, Republika Crna Gora, Rumunija, Republika Srbija i Prelazna uprava Ujedinjenih naroda na Kosovu su uspostavile Energetsku zajednicu. Aneksom I ovog Ugovora, „Vremenski raspored implementacije Direktiva Evropske komisije broj 2003/54 i 2003/55, i Uredbe Evropske komisije broj 1228/2003, od 26. juna 2003. godine“, u tački 2. propisano je da svaka Ugovorna strana mora osigurati da su kupci koji imaju pravo u smislu Direktiva Evropske zajednice 2003/54/EC i 2003/55/EC od 1. januara 2008. godine, svi kupci koji nisu domaćinstva, a od 1. januara 2015. godine, svi kupci.

DERK je 8. juna 2006. godine donio Odluku o obimu, uslovima i vremenskom rasporedu otvaranja tržišta električne energije u Bosni i Hercegovine kojom je definisao obim, uslove i vremenski raspored otvaranja tržišta električne energije u Bosni i Hercegovini u djelatnostima proizvodnje i snabdjevanjima električne energije. Pomenuti obim, uslovi i dinamika otvaranja tržišta su osnova za utvrđivanje uslova i kriterija za sticanje statusa kvalifikovanog kupca. Ovom Odlukom DERK je propisao da status kvalifikovanog kupca stiče kupac koji pored uslova navedenih u Odluci ispunjava i ostale uslove i kriterije koje propisuju Regulatorna komisija za električnu energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine, Regulatorna komisija za električnu energiju Republike Srpske i nadležno tijelo Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Dana 31.08.2006. godine DERK je donio i Odluku o uspostavi pojednostavljene procedure izdavanja licence za međunarodnu trgovinu za podnosioca zahtjeva u statusu kvalifikovanog kupca, a koja se odnosi na podnosioca zahtjeva koji je neposredno spojen na prenosnu mrežu, za uvoz električne energije ekskluzivno za svoje vlastite potrebe.

I RAZLOZI ZA DONOŠENJE PRAVILNIKA

Osnovni razlog za donošenje Pravilnika o sticanju statusa kvalifikovanog kupca je da se u skladu sa zakonskim ovlaštenjima utvrde kriteriji za sticanje statusa kvalifikovanog kupca.

Takođe, Zakon o električnoj energiji propisuje i da u cilju onemogućavanja monopola u elektroprivrednoj djelatnosti, racionalizacije u potrošnji električne energije, omogućavanja trećim stranama pristupa na distributivnu mrežu, uvedeno je postupno otvaranje tržišta električne energije u skladu sa aktima DERK-a. Postepeno uvođenje i razvoj tržišta električne energije do potpune liberalizacije provodit će se sukladno energetskej politici i reformi energetskeg sektora i provedbenim propisima, uključujući i propise o organizaciji tržišta električne energije. Do potpune liberalizacije tržišta električne energije elektroprivredne djelatnosti utvrđene Zakonom obavljat će se u skladu sa pravilima kojima se uređuju odnosi na tržištu električne energije ili kao pružanje javnih usluga.

DERK je donio Odluku o obimu, uslovima i vremenskom rasporedu otvaranja tržišta električne energije u Bosni i Hercegovini čime se podstiče konkurencija na tržištu električne energije i liberalizacija tog istog tržišta. Odluka DERK-a je dio regulative i obilježava početak pristupa realizaciji sveukupnih obaveza Bosne i Hercegovine nakon potpisivanja Ugovora o uspostavi Energetske zajednice regije Jugoistočna Europa (ECSEE Treaty) u Atini 25. oktobra 2005. godine.

Sticanjem statusa kvalifikovanog kupca, kupac slobodno bira snabdjevača električnom energijom, i s njim ugovara količinu i cijenu električne energije, dok usluge za korištenje prenosne i distributive mreže, kao i pomoćne usluge plaća po regulisanim tarifama.

Navedeni razlozi trebaju omogućiti postizanje ciljeva koji su FERK-u postavljeni Zakonom, Statutom i Poslovníkom, a sve u cilju uključivanja u međunarodno tržište električne energije i uvođenje konkurencije, kao i onemogućavanja monopola u elektroprivrednoj djelatnosti, zaštite općeg javnog interesa, stvaranja uslova za racionalan i ekonomičan razvoj djelatnosti proizvodnje, distribucije i snabdjevanja električnom energijom na prostoru Federacije Bosne i Hercegovine, stvaranja podsticaja za postojanje i rad elektroprivrednih društava na načelima nediskriminacije i ravnopravnosti.

II PREDMET RAZMATRANJA PRAVILNIKA

Pravilnikom se regulišu uvjeti, kriteriji i postupak za sticanje statusa kvalifikovanog kupca, prava i obaveze kvalifikovanog kupca i snabdijevanje kvalifikovanog kupca, uključujući proceduru podnošenja i razmatranja zahtjeva, prava kvalifikovanog kupca u prelaznom periodu, kao i obaveze kvalifikovanog kupca, dok su u poglavlju o snabdijevanju kvalifikovanog kupca zasebno date obaveze snabdjevača kvalifikovanog kupca, promjena snabdjevača, kao i odredbe o rezervnom snabdjevaču u prelaznom periodu. Prelaznim odredbama propisan je rok za podnošenje zahtjeva za sticanje statusa kvalifikovanog kupca za 2007. godinu kao i trajanje prelaznog perioda.

III SVRHA OBRAZLOŽENJA

Svrha obrazloženja je informisanje javnosti o činjeničnim i pravnim osnovama pravilnika i predstavlja dodatak pravilniku s rješenjima pojedinih pitanja iz ove oblasti.

Nacrt Pravilnika o kvalifikovanom kupcu bio je predmet općih rasprava održanih u Mostaru i Sarajevu, te tehničke rasprave održane u Mostaru.

S obzirom da su komentari zainteresiranih strana, pisani i usmeni, bili takve prirode da nisu zahtjevali suštinsku izmjenu ovog pravilnika, FERK je odlučio predloženi tekst Pravilnika o sticanju statusa kvalifikovanog kupca staviti na dnevni red X redovne sjednice FERK-a, radi razmatranja i usvajanja.

FERK je istodobno svjestan kako je materija pojedinih dijelova Pravilnika o stjecanju statusa kvalificiranog kupca vrlo stručna, složena i zahtjevna. Ona podstiče zanimanje i obavezu kontinualnog praćenja, kritičkog preispitivanja i vrjednovanja primjene ovog dokumenta. FERK se neće suzdržavati od revizije pravilnika ako se ukaže potreba za istom.

IV PLANSKE AKTIVNOSTI FERK-a

Nacrt Pravilnika o kvalifikovanom kupcu FERK je usvojio na IX redovnoj sjednici održanoj 13.jula 2006. godine. Održana sjednica bila je otvorena za javnost, a obavještenje o održavanju sjednice objavljena je 6.jula 2006. godine, na oglasnoj tabli FERK-a i na web stranici FERK-a.

Pored nacrt pravilnika, FERK je na istoj sjednici usvojio i tekst obrazloženja uz ovaj nacrt i utvrdio tekst Obavještenja za javnost, za prikupljanje komentara i održavanje općih i tehničkih rasprava.

Obavještenje za javnost za prikupljanje komentara i održavanje općih i tehničkih rasprava tokom kojih je FERK primao komentare javnosti, objavljena je u „Dnevnom listu“ i „Dnevnom avazu“, kao i na web stranici FERK-a, 14.07.2006.

Nacrt pravilnika s obrazloženjem mogao se preuzeti u sjedištu FERK-a, do 11. avgusta 2006. godine u 12:00 sati, kada je istekao rok za podnošenje pisanih komentara.

Nacrt pravilnika s obrazloženjem dostavljen je zainteresovanim licima samoinicijativno (preduzećima koja se bave elektroenergetskim djelatnostima, državnim ombudsmenima, Konkurencijskom vijeću BiH, Zastupničkom domu Parlamenta FBiH: Odboru za energetiku, rudarstvo i industriju, Odboru za privrednu i finansijsku politiku, Domu naroda FBiH: Odboru za gospodarstvo, Odboru za privrednu i razvojnu politiku, finansije i budžet, Vladi FBiH, Federalnom ministarstvu energetike, rudarstva i industrije, Udruženjima za zaštitu potrošača, Ekonomsko-socijalnom vijeću, Udruženju poslodavaca, Savezu sindikata FBiH, Vladama kantona FBiH, resornim ministarstvima kantona zaduženim za energetiku i svim kupcima u FBiH s potrošnjom električne energije većom od 10 GWh) 14. jula 2006. godine.

Zainteresovana pravna i fizička lica mogla su podnositi pisane komentare na nacrt pravilnika u razdoblju od dana objavljivanja obavijesti do dana isteka roka za podnošenje pisanih komentara.

FERK je održao opće rasprave o nacrtu Pravilnika o kvalifikovanom kupcu u Mostaru, 20.07.2006. i u Sarajevu, 21.07.2006. godine dok je tehnička rasprava održana u Mostaru 22.08.2006. godine. Ove rasprave su trajale u zavisnosti od odziva javnosti, a voditelj rasprava je bio rukovodilac Sektora zajedničkih poslova FERK-a. Rasprave su snimane i vođene su zabilješke.

Usmene komentare date na općim raspravama, te komentare s tehničke rasprave kao i pisane komentare pristigle do isteka roka za podnošenje pisanih komentara FERK je pažljivo razmotrio i analizirao. Komentari nisu bili takve prirode da zahtjevaju suštinsku reviziju radi kojih bi se obnovio postupak javnih rasprava, te je prijedlog Pravilnika o stjecanju statusa kvalifikovanog kupca Regulatorne komisije za električnu energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine, stavljen na dnevni red X redovne sjednice FERK-a.